

Informasjons- tjenesten

Utgitt av UNINETT-sekretariatet.

Trykk: Tapir Trykkeri

Hva er informasjonstjenesten?

Informasjonstjenesten er et samlebegrep for de tjenestene med tilhørende programvare en bruker benytter for å navigere frem til, og i datalagre. Det inngår også filoverføringsprogram slik at en bruker kan hente ut informasjon og programvare.

Nedenfor er det en liten presentasjon av de viktigste redskapene som utgjør informasjonstjenesten.

Gopher

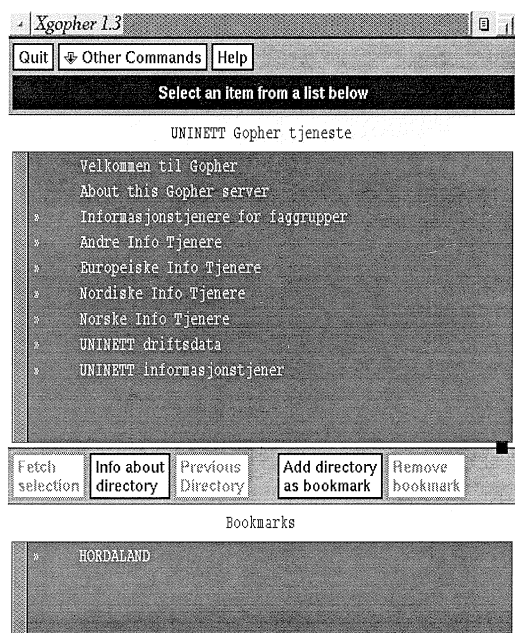
Gophertjenesten er oppkalt etter en liten muldvarp - med rette. Med Gopher kan du sitte ved terminalen din og regelrett «grave» deg gjennom Internets enorme informasjonsmengder. Gopher er et menystyrt navigasjonsverktøy. På toppmenyen får du en liste av gophertjenere som du kan søke etter informasjon i, f.eks UNINETTINFO. Velger du dette alternativet, får du opp en ny meny med nye valgmuligheter innenfor UNINETTs informasjonstjenere. For hver gang du foretar et valg, graver du deg dypere ned i en av gopherspace' mange tunneller.

Når du har funnet noe av interesse, kan du lage et bokmerke. Et

bokmerke er en direkte peker til en fil eller en meny.

Det vil si at hvis du vil tilbake en annen gang, slipper du å gå gjennom alle menyene en gang til. Når bokmerket aktiviseres, er du tilbake der du slapp forrige gang.

UNINETTs Gopher-tjener gir muligheter til å søke etter info både i inn- og utland. "HORDALAND" er et bokmerke som peker på Arbeidsdirektoratets ledige stillinger i nettopp Hordaland.

Du kan også kople deg direkte på en gophertjener, f.eks skriv: gopher aun.uninett.no

I tillegg til å hjelpe deg med søking, har Gopher hente- og lesefunksjoner. En fil som virker interessant kan du hente og lese på skjermen. Hvis filen svarer til forventningene, kan du skrive den ut på papir, eller kopiere den til en fil på din egen maskin. Du kan prøve ut Gopher på UNINETTs demo-tjeneste.

Veronica

Hvis du ønsker mest mulig informasjon om et emne, er det en tidkrevende oppgave å lete gjennom alle datalagrene etter tur for å finne opplysningene. Etter at Veronica (Very Easy Rodent Oriented Net-Wide Index to Computerized Archives) ble introdusert, slipper du å lete selv. Det eneste du trenger å gjøre, er å oppgi et stikkord fra et emne du ønsker å vite mer om. Veronica søker i Gopherspace etter menyer med stikkordet i menyteksten. Søkeresultatet er en liste av menytekster som vi kan velge fra.

En kan si at mens Archie gjør livet lettere for ftp-brukere, så bedrer Veronica tilværelsen for brukere av Gopher.

FTP- filoverføringstjenesten

Ftp eller filoverføringstjenesten er betegnelsen på muligheten for å overføre en fil fra en datamaskin til en annen. Begge datamaskinene må være knyttet i det åpne, internasjonale nettet. For å kunne bruke ftp, trenger du filoverføringsprogrammet ftp både på din maskin, og på den maskinen du ønsker å hente eller sende informasjon til. I tillegg må du vite adressen til maskinen du vil opprette kontakt med. Filoverføringstjenesten startes ved å skrive :” ftp adresse”, der adresse enten er domenenavnet eller IP-adressen til maskinen du skal kontakte. Som eksempel kan vi ta maskinen hvor UNINETTs brukerinformasjon er lagret. For å få kontakt med den, skriver du: ftp aun.uninett.no

De fleste maskiner har en gjestekonto, aun.uninett.no er blant disse. Bruk anonymous som brukernavn, og e-postadressen din som passord når du vil benytte slike. Det kalles anonym ftp.

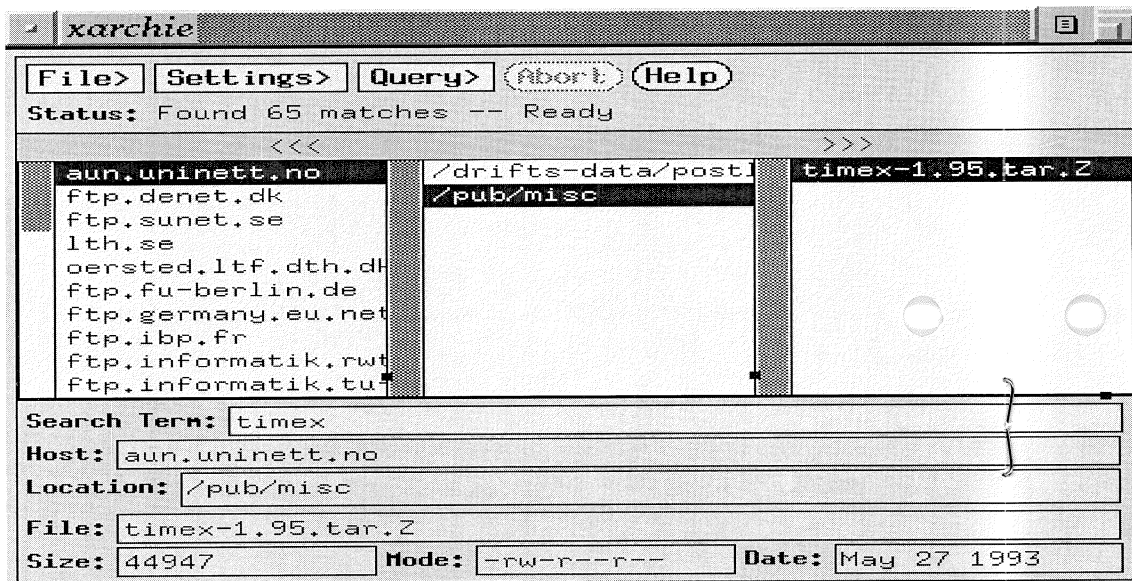
Archie

Archie er et verktøy for å finne programvare i et anonym-ftp-arkiv. Du oppgir et filnavn, eller deler av et filnavn, som du ønsker å finne. Archie leter i sin egen database over hva et utvalg av ftp-tjenere har av filer. Resultatet av søket er en liste av datalagre hvor programvaren finnes. I tillegg oppgis stien frem til den aktuelle programvaren.

Navnet på filene i resultatlisten inneholder det stikkordet du valgte, eller filene kan ligge i en katalog som har stikkordet i navnet sitt.

Archie søker ikke gjennom innholdet av filene etter nøkkelordet ditt. Stikkordet må inngå som en del av navnet på filen for at archie skal finne den.

Du kan se på filer i resultatlisten, eller kopiere dem til deg lokalt uten å forlate archie. Archie effektiviserer bruken av ftp fordi du slipper å bruke mye tid på å lete etter filene du er ute etter. Du kan prøve ut den norske archie-tjeneren via telnet. Skriv: telnet archie.uninett.no, og logg inn som archie.

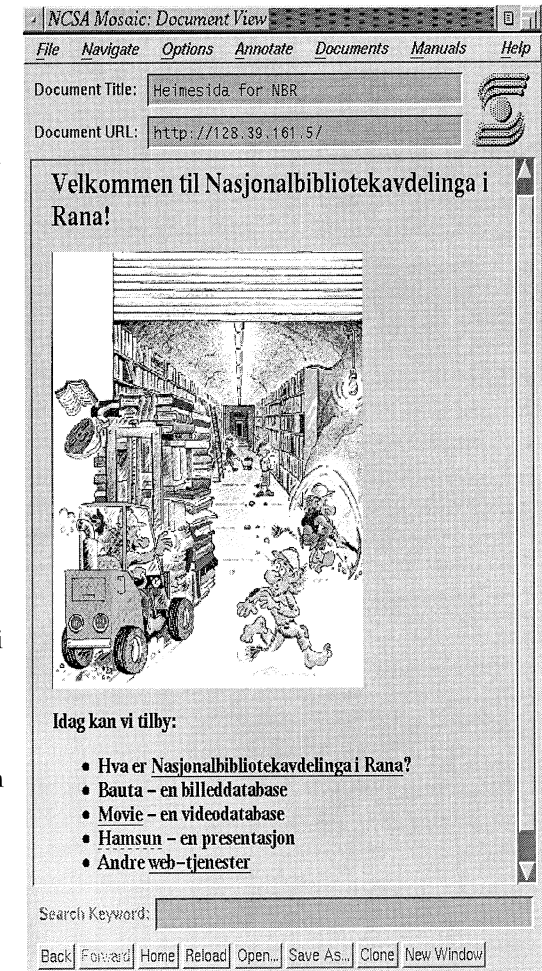

WWW

World Wide Web er et informasjonssystem basert på hypertekst. Hypertekstdokumenter er kjedet sammen gjennom utvalgte ord. Ved å klikke på disse ordene, som vanligvis er uthevet, kan du komme deg fra dokument til dokument på en lettvinnt måte. Dokumentene kan godt være lagret på forskjellige maskiner i nettet. WWW fungerer slik at du velger et emne på toppmenyen. I teksten som kommer frem om emnet, er det noen uthevede ord.

Disse kan du aktivisere, og få frem en ny tekst med nye nøkkelord. Du kan og få frem bilder, lyd og video. WWW fungerer nesten som et elektronisk leksikon. De begrepene som interesserer deg, kan du slå opp på, og finne ut mer om. Dersom det ikke finnes en lokal www-klient hos deg, kan du prøve telnet til en ekstern klient, f. eks demo.uninett.no eller info.cern.ch.

Til venstre ser du et archiesøk etter timeregistreringsprogrammet timex
De mørke feltene viser at timex blant annet ligger på aun.uninett.no

Bildet viser World Wide Web hjemmesiden til Nasjonalbiblioteket i Rana. Ordene med understrekning er hypertekstnøkler du kan klikke på, og lese mer om det utvalgte emnet

WAIS

Wide Area Information Server er et verktøy som gjør databaser tilgjengelig for fritekstsøking. Alle forespørsler stilles ved å oppgi stikkord. Du velger selv hvilke tjenere spørsmålet skal sendes til. Tjeneren mottar forespørselen, leter gjennom materialet den har lagret og sender en liste over aktuelle artikler.

WAIS skiller seg fra Veronica og Archie på den måten at WAIS søker gjennom *innholdet* i artiklene etter det oppgitte stikkordet. Artiklene får karakter etter hvor relevant WAIS synes de er i forhold til ditt nøkkelord. Du kan velge ut interessante deler fra listen, og kopiere dem til deg lokalt. Directory of servers er en base med info om hvilke WAIS tjenere som er tilgjengelig. Bruk denne for å få en liste over tjenere du kan prøve.

Gode grunner til å bruke informasjonstjenesten

- Med Gopher og Veronica kan du finne informasjon om det meste, du kan f.eks lese stilling ledig annonser fra arbeidsdirektoratets database, bla i MTVs (Music Television) nyheter eller søke i BIBSYS på en lettvinnt måte.
- Med ftp og Archie kan du hente materiale fra alment tilgjengelige dataarkiv. I disse arkivene finnes foruten programvare, bilder, kart, dokumenter og lydfiler.
- Wais lar deg søke etter tekst som omhandler et spesielt emne, men som ikke nødvendigvis har emnet i navnet på filen.
- Det fremste fortrinnet til www er at du inne i et dokument kan ta en avstikker, og lese mer om andre interessante emner eller forklaringer på ord du støter på.

Hvordan komme igang ?

Det finnes gratis programvare for de fleste plattformer tilgjengelig på mange ftp-tjenere, blant dem ugle.unit.no, og aun.uninett.no. Etter å ha lest denne brosjyren har du forhåpentligvis blitt nysgjerrig på tjenestene UNINETT kan tilby deg, men det kan være vanskelig å sette igang å bruke dem. UNINETT har laget en demotjeneste for deg som vil ha

hjelp til å lære seg å bruke tjenestene i Internettet.

For å benytte demotjenesten skriver du:

telnet demo.uninett.no

På spørsmål etter brukernavn svarer du demo. Deretter er det bare å følge anvisningene på skjermen.

Vil du vite mer ?

Denne brosjyren er en del av en serie om UNINETT og de tjenestene vi tilbyr. Du kan få tak i resten av brosjyrene på ditt regionale UNINETT-senter.

Det finnes mye informasjon på UNINETTs egen infotjener, UNINETTINFO, som kan nåes via gopher og ftp (aun.uninett.no). Dessuten gir UNINETT ut en gratis informasjonsbulletin, UNINYTT, kvartalsvis. Den finnes på alle medlemsinstitusjoner.

Hvis du har noen spørsmål angående nettet, så ta kontakt med din lokale hjelpetjeneste.

```
xterm
Merk: ALT DU GJØR VIL KUNNE LOGGES AV UNINETT PERSONELL for bruk i driften
av tjenesten. Dersom du ikke liker dette, velg "Logg ut" fra menyen straks.

For kommentarer, feilmeldinger, ris og ros, send en E-post til postlisten
demo-drift@uninett.no

Lykke til!

                                UNINETT demo ansvarlig
Trykk RETUR for å fortsette:
                                UNINETT Internett tjenester
-----
Valg Tjeneste                                     Terminaltype xterm
-----

1 Elektronisk post
2 Gopher informasjonssystem
3 Elektronisk katalog
4 World Wide Web infosystem
5 Konferansesystem (news)
6 Filoverføring
7 Skift terminaltype
8 Shell (For testing)
99 Avslutt demo

Trykk et tall og trykk Retur tasten: █
```

UNINETT demo-tjenesten er i drift. Her kan du prøve ut tjenester du gjerne ikke har tilgang til ellers.